Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет морського права
кафедра Адміністративного та конституційного права

Код РНПД _____

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з НПР
_____ Слободян С. О.
«04» 11 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

PROGRAM OF DISCIPLINE
FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE ELECTRONIC STATE IN UKRAINE

рівень вищої освіти _____ Бакалавр _____
(перший (бакалаврський) / другий (магістерський))

тип дисципліни _____ Вибіркова _____
обов'язкова / вибіркова

мова викладання _____ Українська _____
українська / англійська

Миколаїв – 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Формування та розвиток електронної держави в Україні» являється вибірковою дисципліною навчального процесу студентів, які здобувають ступінь вищої освіти «Бакалавр».

«04» 11 2024 року, 23с.

Розробник: БОРТНИК Н. П., докт. юрид. наук, професор, в.о. зав. адміністративного та конституційного права.

Проєкт робочої навчальної дисципліни «Формування та розвиток електронної держави в Україні» узгоджено з гарантом освітньої програми.
Гарант освітньої програми «ПРАВО» – Ломжець Ю.В., доцент, кандидат політичних наук _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни «Формування та розвиток електронної держави в Україні» розглянуто на засіданні кафедри Адміністративного та конституційного права.
Протокол № 4 від «21» 11 2024 року.
В.о. зав. кафедри Адміністративного та конституційного права – Бортник Надія Петрівна, професор, доктор юридичних наук _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни «Формування та розвиток електронної держави в Україні» розглянуто Навчально-методичною комісією факультету Морського права.
Протокол № 4 від «26» 11 2024 року.
Голова – Бараненко Д.В., доктор юридичних наук, професор _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни «Формування та розвиток електронної держави в Україні» погоджено з навчальним відділом НУК імені адмірала Макарова
Голова відділу – Лабарткава А.В. _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни «Формування та розвиток електронної держави в Україні» розглянуто Навчально-методичною радою НУК імені адмірала Макарова.
Протокол № 9 від «27» 11 2024 року.

Голова НМР НУК – _____ Сергій СЛОБОДЯН

© НУК, 2024

ЗМІСТ

Вступ……..…...4
1. Опис навчальної дисципліни……..6
2. Мета вивчення навчальної дисципліни……7
3. Передумови для вивчення дисципліни……..7
4. Очікувані результати навчання……..7
5. Програма навчальної дисципліни……..7
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання
та методи їх демонстрування ……11
7. Форми поточного та підсумкового контролю……13
8. Критерії оцінювання результатів навчання……17
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких
передбачає навчальна дисципліною……17
10. Рекомендовані джерела інформації……...…18

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «*Формування та розвиток електронної держави в Україні*» є дисципліна вільного вибору студента, яка забезпечує отримання спеціальних компетентностей, визначених освітньою програмою та дисциплінами вільного вибору.

Завданням вивчення навчальної дисципліни *«Формування та розвиток електронної держави в Україні»* є розширення базових знань про побудову електронної держави та запровадження електронної демократії в умовах формування інформаційного суспільства. При вивченні цього курсу студенти повинні: засвоїти поняття електронної держави як втіленої в особі уповноважених органів форми організації суверенної влади, яка функціонує з метою надання електронних послуг представникам громадянського суспільства; вивчити правову основу, що регламентує порядок запровадження електронного врядування, розуміти підходи до реалізації концепції розвитку електронної демократії, аналізувати європейський та світовий досвід у цій сфері та доцільність його використання в Україні.

Вивчення дисципліни *«Формування та розвиток електронної держави в Україні»* передбачає поглиблений аналіз підходів до розуміння термінів «електронна демократія», «електронна держава» та «електронний уряд», особливостей надання електронних послуг, удосконалення форм та методів управлінської діяльності за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Матеріали курсу орієнтовані на розвиток критичного мислення, формування творчого підходу до ключових проблем соціально-гуманітарних наук та формування електронної держави.

Ключові слова: демократія, електронна демократія, електронна держава, електронне врядування, інформаційно-комунікаційні технології, електронний уряд, інформатизація, публічне управління, електронні послуги, інформаційне суспільство.

Abstract

The educational discipline «Formation and development of the electronic state in Ukraine» is a discipline of the student's free choice, which ensures the acquisition of special competencies determined by the educational program and disciplines of free choice.

The task of studying the educational discipline «Formation and development of an electronic state in Ukraine» is to expand basic knowledge about the construction of an electronic state and the introduction of electronic democracy in the conditions of the formation of an information society. When studying this course, students should: master the concept of an electronic state as a form of organization of sovereign power embodied in the person of authorized bodies, which functions to provide electronic services to representatives of civil society; to study the legal basis regulating the procedure for the introduction of electronic governance, to understand approaches to the implementation of

the concept of the development of electronic democracy, to analyze the European and world experience in this field and the expediency of its use in Ukraine.

The study of the discipline «Formation and development of the electronic state in Ukraine» involves an in-depth analysis of approaches to the understanding of the terms «electronic democracy», «electronic state» and «electronic government», features of the provision of electronic services, improvement of forms and methods of management activity with the help of information and communication technologies.

The course materials are focused on the development of critical thinking, the formation of a creative approach to the key problems of the social and humanitarian sciences, and the formation of an electronic state.

Key words: democracy, e-democracy, e-state, e-governance, information and communication technologies, e-government, informatization, public administration, e-services, information society.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2">денна форма навчання / заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3">Галузь знань
_____
(шифр і назва)</td><td colspan="2">Вибіркова СГС</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2" rowspan="2">Рік підготовки: 2й</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 5</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Електронна адреса РПНД на сайті Університету –</td><td rowspan="5">Спеціальність
_____
(код та найменування)

Освітня програма
_____
(найменування)</td><td colspan="2">Семестр: 4й</td></tr>
<tr><td>Лекцій (денна)</td><td>Лекцій (заочна)</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання _____</td><td>30 год.</td><td>14 год.</td></tr>
<tr><td></td><td>Практичні, семінарські (денна)</td><td>Практичні, семінарські (заочна)</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 150 годин</td><td>30 год.</td><td>14 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 4;

самостійної роботи студента – 6;</td><td rowspan="5">Освітній рівень: перший(бакалаврський)</td><td>Самостійна робота (денна)</td><td>Самостійна робота (заочна)</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>122 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: –</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
Залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю:
Поточний – комбінований.
Підсумковий – усний.</td></tr>
</table>

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «Формування та розвиток електронної держави в Україні**»** – є отримання студентом всебічних знань з теорії та практики формування й розвитку електронної держави в Україні, вивчення законодавства у вказаній сфері, аналіз кращих зарубіжних практик електронного урядування та можливості їх використання для подальшого удосконалення електронного урядування на загальнодержавному та місцевому рівнях.

Завдання курсу – теоретичне визначення в основах системи правового регулювання відносин, що виникають у процесі формування та розвитку електронної держави; формування у студентів навичок щодо застосування норм чинного законодавства у майбутній практичній діяльності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення цієї дисципліни є дисципліни «Теорія держави і права», «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

– Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв’язання.

– Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів різних джерел.

– Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

– Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

– Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Змістовий модуль №1. Електронна держава та електронна демократія в умовах формування інформаційного суспільства.

Тема 1. Вплив інформаційних трансформацій на формування електронної держави та електронної демократії у світі.

Основна література: [48; 50; 52; 72]

Тема 2. Електронна держава, електронна демократія, електронне урядування: концептуальні положення.

Основна література: [34; 40; 41; 60]

Тема 3. Зарубіжні практики електронного урядування та електронної демократії: досвід для України.

Основна література: [47; 48; 61; 64].

Змістовий модуль №2. Тенденції та проблеми впровадження електронного урядування в Україні.

Тема 4. Правове регулювання електронного врядування в Україні.
Основна література: [40; 53; 60; 75]
Тема 5. Цифрова експертиза нормативно-правових актів. Digital by Default
Основна література: [29; 62; 65; 66; 75]
Тема 6. Електронний документообіг. Розвиток системи відкритих даних.
Основна література: [11; 19; 32; 71]

Змістовий модуль 3. Електронне урядування на місцевому рівні в Україні.

Тема 7. Розвиток електронного урядування на місцевому рівні. Правове підґрунтя функціонування електронного урядування на місцевому рівні.
Основна література: [10; 18; 40; 51]
Тема 8. Досвід упровадження електронного урядування на місцевому рівні та основні напрями його розвитку.
Основна література: [10; 18; 40; 65]
Тема 9. Поняття «розумне місто», «електронне місто», «електронний регіон».
Основна література: [28; 40; 63; 66]

Змістовий модуль 4. Правові засади надання електронних послуг.

Тема 10. Сутність та змістові характеристики електронних послуг.
Основна література: [10; 18; 65; 71]
Тема 11. Характеристика процедури надання електронних послуг.
Основна література: [10; 18; 74; 75]
Тема 12. Стандартизація надання електронних послуг. Механізм оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів у процесі надання електронних послуг.
Основна література: [10; 18; 39; 66]

Змістовий модуль 5. Доступ до публічної інформації. Захист інформації в системах електронного врядування.

Тема 13. Правове регулювання доступу до публічної інформації.
Основна література: [17; 58; 75]
Тема 14. Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку систем електронного урядування.
Основна література: [20; 21; 44]
Тема 15. Захист інформації та персональних даних в системах електронного урядування.
Основна література: [5; 25; 26; 37; 42; 58; 73]

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					**Заочна форма**				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**
Модуль 1.										
Змістовий модуль 1. Електронна держава та електронна демократія в умовах формування інформаційного суспільства.										
Тема 1. Вплив інформаційних трансформацій на формування електронної держави та електронної демократії у світі.	**10**	2	2		6	**10**	1			9
Тема 2. Електронна держава, електронна демократія, електронне урядування: концептуальні положення.	**10**	2	2		6	**10**		1		9
Тема 3. Зарубіжні практики електронного урядування та електронної демократії: досвід для України.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 1	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**2**	**2**		**26**
Змістовий модуль 2. Тенденції та проблеми впровадження електронного урядування в Україні.										
Тема 4. Правове регулювання електронного врядування в Україні.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 5. Цифрова експертиза нормативно-правових актів. Digital by Default.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 6. Тема 6. Електронний документообіг. Розвиток системи відкритих даних.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 2	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Змістовий модуль 3. Електронне урядування на місцевому рівні в Україні.										
Тема 7. Розвиток електронного урядування на місцевому рівні. Правове підгрунтя функціонування електронного урядування на місцевому рівні.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 8. Досвід упровадження електронного урядування на місцевому рівні та основні напрями його розвитку.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 9. Поняття «розумне місто», «електронне місто», «електронний регіон».	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 3	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Змістовий модуль 4. Правові засади надання електронних послуг.										
Тема 10. Сутність та змістові характеристики електронних послуг.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 11. Характеристика процедури надання електронних послуг.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 12. Стандартизація надання електронних послуг. Механізм оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів у процесі надання електронних послуг.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8

Разом за змістовим модулем 4	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Змістовий модуль 5. Доступ до публічної інформації. Захист інформації в системах електронного врядування.										
Тема 13. Правове регулювання доступу до публічної інформації.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 14. Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку систем електронного урядування.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 15. Захист інформації та персональних даних в системах електронного урядування.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 5	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Усього годин	**150**	**30**	**30**		**90**	**150**	**14**	**14**		**122**

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Передумови виникнення та формування електронної держави та електронної демократії у зарубіжних країнах.	2	-
2	Поняття, зміст та розмежування категорій «електронна держава», «електронна демократія», «електронне врядування».	2	1
3	Позитивний досвід функціонування електронного урядування та електронної демократії.	2	1
4	Особливості правового регулювання електронного врядування в Україні.	2	1
5	Питання цифрової експертизи нормативно-правових актів.	2	1
6	Запровадження електронного документообігу. Стан розвитку системи відкритих даних в Україні.	2	1
7	Законодавче регулювання електронного урядування на місцевому рівні.	2	1
8	Механізм упровадження електронного урядування на місцевому рівні.	2	1
9	Зміст та особливості категорій «розумне місто», «електронне місто», «електронний регіон».	2	1
10	Характерні ознаки та правове підґрунтя запровадження електронних послуг в органах місцевого самоврядування.	2	1
11	Правове регулювання процедури надання електронних послуг.	2	1
12	Відповідальність суб'єктів за якість і своєчасність надання електронних послуг.	2	1
13	Поняття публічної інформації та порядок і підстави доступу до неї.	2	1
14	Взаємодія органів публічної влади в системах електронного урядування.	2	1
15	Розвиток технологій захисту інформації та персональних даних в системах електронного урядування та електронної демократії.	2	1
	Разом	**30**	**14**

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної та заочної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – **2 години на 1 лекцію;**
- підготовка до практичних занять – **2 години на 1 заняття;**
- підготовка і написання рефератів – **5 годин на 1 роботу;**
- написання МКР – **3 години на 1 роботу;**
- підготовка до заліку – **15 години на залік**.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекцій	**30**	**14**
2	Підготовка до практичних занять	**30**	**14**
3	Виконання МКР	**15**	**–**
4	Виконання КР	**–**	**79**
5	Підготовка до заліку	**15**	**15**
	Разом	**90**	**122**

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Методи навчання – способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме:

для всіх видів занять:

● робота з літературою – опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольно-корекційної функції в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти;

● пояснення – словесне розкриття причинно-наслідкових зв’язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення;

● дискусія – обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати;

● диспут – цілеспрямоване зіставлення різних поглядів на наукову чи суспільну проблематику з метою формування у здобувачів оцінних суджень, зміцнення світоглядних позицій;

● демонстрування – наочно-чуттєве ознайомлення здобувачів з явищами, процесами, об'єктами в їх природному вигляді;

для лекційних занять:

● лекція – усний виклад навчального матеріалу, який характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;

● бесіда – питально-відповідний метод, завдання якого – спонукати здобувачів до актуалізації відомих і засвоєння нових знань шляхом самостійних роздумів, висновків і узагальнень; різновиди бесіди: репродуктивні (спрямовані на відтворення

раніше засвоєного матеріалу), катехізичні (передбачають точне відтворення формулювань, запам’ятовування відповідей), евристичні (підводять здобувачів до самостійних висновків);

● ілюстрування – показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символьному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;

● відеометод – використання відеоматеріалів для активізації наочно-чуттєвого сприймання; забезпечує більш легке і міцне засвоєння знань в їх образно-понятійній цілісності та емоційній забарвленості;

для практичних, лабораторних та семінарських занять:

● вправа – планомірне, організоване, повторне виконання дій із метою оволодіння ними або підвищення їх якості;

● практична робота – метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків; дидактична гра – спеціально створена ситуація (модель реальності) для формування певних практичних навичок та умінь;

● спостереження – тривале цілеспрямоване сприймання об’єктів чи явищ із фіксацією змін, які в них відбуваються, і виявлення на цій основі внутрішніх зв'язків і залежностей, розкриття сутності явищ;

● методи контролю і самоконтролю:

● фронтальне опитування;

● контрольні роботи, твори, диктанти, письмові заліки;

● контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей).

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання:

● пояснювально-ілюстративний метод – повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації здобувачами;

● репродуктивний метод – відтворення здобувачем способів діяльності за визначеним викладачем алгоритмом;

● проблемного викладу – постановка викладачем перед здобувачами проблеми і визначення шляхів її розв'язання з приховуванням можливих пізнавальних суперечностей;

● частково-пошуковий – метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину здобувачі здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв’язуючи проблемні завдання;

● дослідницький – творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів вивчення матеріалу дисципліни є:

– усні відповіді;
– виконання практичних завдань;
– контрольні роботи;
– стандартизовані тести;
– реферати, есе;
– інші види індивідуальних та групових завдань;

– залік.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

В процесі викладання навчальної дисципліни **«Формування та розвиток електронної держави в Україні»** передбачено проведення поточного та підсумкового контролів.

Поточний контроль проводиться на семінарському (практичному) занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання модульних контрольних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Підсумковий контроль проводиться шляхом складання студентами заліку з дисципліни **«Формування та розвиток електронної держави в Україні»**. При цьому, студент який отримав 60 балів під час поточного контролю, за його бажанням може бути звільнений від заліку і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заліку, де студент може набрати до 40 балів. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. Так, під час поточного контролю студент може набрати до 60 балів шляхом отримання проміжних оцінок. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (відповіді на семінарських заняттях, написання та захист рефератів, виконання МКР). Питома вага заліку в загальній системі оцінок **– 40 балів.**

Право здавати залік надається студенту, якій з урахуванням максимальних балів поточного контролю набирає не менше **60 балів**. Якщо студент набрав меншу кількість балів, то добрати необхідну кількість балів студент може за рахунок виконання індивідуальних завдань та поточного тестування або відпрацювання пропущених занять з відповідних тем курсу.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки заліку.

Критерії оцінювання результатів навчання на семінарських заняттях

Відповіді на семінарах (бали)	Критерії оцінювання
1	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
0,75	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
0,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
0,25	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
0,1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
0	Студент не дає відповіді.

Критерії оцінювання написання та захисту рефератів

Критерії оцінювання	Бали
Оформлення реферату (титульний лист, план, література та ін.).	**1**
Структурованість роботи (наявність чіткого, послідовного, логічного плану структури).	**1**
Чітке визначення **актуальності теми**, що висвітлюються у рефераті.	**1**
Змістовність основного тексту (широта і повнота висвітлення теми реферату в пунктах плану: питання, яке в ньому розглядається, викладене послідовно, логічно; текст повинен бути інформативним, об8єктивно передавати інформацію, відрізнятися повнотою викладу, а також коректно оцінювати матеріал, що міститься в першоджерелі).	**5** Виконання від 90 % - 100% вимог – 5 балів Виконання 70% - 89% вимог - 4 бали Виконання 55% - 69% вимог - 3 бали Виконання 30% - 54% вимог - 2 бали Виконання менше 30% вимог - 1 бал
Бібліографія роботи (список використаної наукової літератури повинен містити мінімум 6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії).	**1**
Наявність емпіричної частини (висновки гуртуються на результатах проведеного дослідження, викладені з чітким формулюванням авторської позиції)	**2** Виконання від 50 % - 100% вимог – 2 бали Виконання менше 50% вимог - 1 бал
Захист реферату (вміння стисло, логічно і повно доповісти про результати дослідження).	**4** Виконання від 80 % - 100% вимог – 4 бали Виконання 65% - 79% вимог - 3 балів Виконання 50% - 64% вимог - 2 балів Виконання 30% - 49% вимог - 1 бал
Усього	**15**

Критерії оцінювання виконання модульних контрольних робіт (далі – МКР)

В процесі викладання навчальної дисципліни **«Формування та розвиток електронної держави в Україні»** передбачено проведення двох контрольних заходів, на яких студенти пишуть 5 МКР, де кожна оцінюється до 6 балів.

В свою чергу, кожна МКР складатися із: тестових завдань, теоретичних понять та теоретичних запитань та/або задачі чи завдання.

Кожне тестове завдання складається з 4 тестів. Кожний варіант завдання має тільки одну правильну відповідь. За правильну відповідь нараховується 0,5 балів (разом 2 бали за всі правильні відповіді). За невірну відповідь бали не нараховуються.

В МКР дається 1 визначень і одне теоретичне питання або задача чи завдання:

– За правильне визначення поняття нараховується 2 бали.

– За відповідь на теоретичне питання та/або розв’язання задачі чи виконання завдання студент може отримати до 2 балів.

Відповідь на теоретичне питання або розв’язання задачі чи виконання завдання (бали)	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
1,5-1,9	Відповідь частково правильна, містить декілька неточностей і недостатньо обґрунтована.
1-1,4	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок.
до 1	Відповідь взагалі не вірна та не обґрунтована.
0	Студент взагалі не розуміє питання та не дає відповіді.

Розрахунок балів за написання МКР

Вид завдання	Максимальна кількість балів
Тести	1х2 бали = 2 бали
Визначення поняття	1х2 бали = 2 бали
Теоретичне питання або розв'язання задачі	1х2 бали = 2 бали
Всього	**6 балів**

Розподіл балів, які отримують студенти під час МКР:

Змістовий модуль № 1	Змістовий модуль № 2	Змістовий модуль № 3	Змістовий модуль № 4	Змістовий модуль № 5	Сума
Т1-Т3	**Т4-Т6**	**Т7-Т9**	**Т10-Т12**	**Т13-Т15**	**30**
6	**6**	**6**	**6**	**6**	

Т1 – Т15 – відповідні теми змістовних модулів.

Критерії оцінювання виконання КР

Виконання студентами заочної форми навчання контрольної роботи (далі – КР) оцінюється до 55 балів і є їх допуском до заліку.

Контрольна робота складається із чотирьох типів індивідуальних завдань:

1. Складання термінологічного словника з дисципліни «Формування та розвиток електронної держави в Україні». Словник повинен містити мінімум 10 основних понять. За правильне визначення поняття нараховується 1 бал, за неправильне – бали не нараховуються. Так, за написання 10-ти правильних понять можна отримати 10 балів.

2. Відповідь на 2 теоретичні питання. Теоретичне питання виконується письмово, в обсязі, необхідному для надання обґрунтованої відповіді з посиланням на статті нормативно-правових актів, які використовувалися. За кожну правильну відповідь на теоретичне питання нараховується до 5 балів.

Відповідь на теоретичне питання (бали)	Критерії оцінювання
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
4	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна, однак допущені несуттєві помилки та неточності.
3	Відповідь частково правильна, містить декілька неточностей і недостатньо обґрунтована.
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок.
до 1	Відповідь взагалі не вірна та не обґрунтована.
0	Студент взагалі не розуміє питання та не дає відповіді.

Так, кожну правильну відповідь на теоретичне питання, в цілому, можна отримати 10 балів.

3. Складання зразка (проєкту) процесуального документа. Зразок процесуального документа з дотриманням всіх законодавчих вимог (протоколу, постанови, скарги тощо) передбачає опрацювання відповідного нормативного матеріалу. За правильне складання процесуального документа нараховується до 10 балів.

Бали	Критерії оцінювання
10	Процесуальний документ складений з дотриманням всіх законодавчих вимог до даного виду документів.
8-9	Процесуальний документ складений з дотриманням всіх законодавчих вимог, однак допущені несуттєві помилки та неточності в документі.

6-7	Процесуальний документ складений частково правильно, однак містить неточності.
4-5	Процесуальний документ має декілька суттєвих помилок.
1-3	Процесуальний документ містить значну кількість суттєвих помилок.
0	Процесуальний документ взагалі складений неправильно.

4. Рішення задачі. Рішення задачі виконується письмово, в обсязі, необхідному для надання обґрунтованої відповіді з посиланням на відповідні статті нормативно-правових актів, які використовувалися. За правильне рішення задачі нараховується до 10 балів.

Рішення задачі (бали)	**Критерії оцінювання**
10	Рішення правильне, повне, логічне, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
8-9	Рішення в цілому правильне, достатньо повне, логічне, однак допущені несуттєві помилки та неточності.
6-7	Рішення частково правильне, містить неточності і недостатньо обґрунтоване.
4-5	Рішення має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
2-3	Рішення містить значну кількість суттєвих помилок.
до 1	Рішення взагалі не вірне та не обґрунтоване.
0	Студент взагалі не розуміє задачу.

5. Написання та захист реферату (реферат виконується і здається разом з КР). За написання і захист реферату нараховується до 15 балів. Критерії написання та захисту рефератів наведені вище.

Критерії оцінювання результатів за виконання інших завдань

Вид завдання	**Максимальна кількість балів**	
	Денна форма	**Заочна форма**
Участь (відповіді) на семінарських заняттях	15х1 бал = 15 балів	5х1 бал = 5 балів
Написання і захист реферату	1х15 балів = 15 балів	–
Виконання КР	–	1х55 балів = 55 балів
Поточний модульний контроль (виконання МКР)	5х6 балів = 30 балів	–
Всього	**60**	**60**

Критерії оцінювання заліку

Під час складання заліку студенти відповідають на заліковий білет, який вони вибрали власноруч.

Кожен заліковий білет містить три контрольні питання. Відповідь на кожне питання залікового білету оцінюється до 13,3-13,4 балів. Тобто після складання заліку студент може отримати до 40 балів, які додаються до суми балів, отриманої під час поточний контролю відповідного семестру.

Критерії відповіді на одне питання залікового білету

Відповідь на питання (бали)	**Критерії оцінювання**
12–(13,3-13,4)	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
9–11	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна, однак допущені несуттєві помилки та неточності.
6-8	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
3-5	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1-2	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок та не обґрунтована
0	Студент взагалі не розуміє питання та не дає відповіді.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1-Т3	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 1	**6**		
ЗМ 2	Т4-Т6	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Написання і захист реферату	**15**		
		Виконання МКР № 2	**6**		
ЗМ 3	Т7-Т9	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 3	**6**		
ЗМ 4	Т10-Т12	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 4	**6**		
ЗМ 5	Т13-Т15	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 5	**6**	Виконання КР	**55**
Підсумковий контроль		Залік	**40**	Залік	**40**
Сума			**100**		**100**

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

1. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни **«Формування та розвиток електронної держави в Україні»** для здобувачів вищої освіти.

2. Наповненість групи **«Формування та розвиток електронної держави в Україні»** в месенджері «Viber», «Telegram» для дистанційного навчання електронним варіантом КК України, КПК України, ЦК України, ЦПК України, КАС України, КУпАП України, лекціями та навчальними посібниками з відповідних юридичних дисциплін.

3. Наочні засоби: офіційний веб-сайт Верховної Ради України, Національної поліції, прокуратури та інших органів державної влади, а також слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, зал судових засідань (ауд. 303).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Нормативно-правові акти.

1. Державний Стандарт України. Захист інформації. Технічний захист інформації. Основні Положення. ДСТУ 3396.0-96. URL: http://www.dsszzi.gov.ua/dsszzi/control/uk/publish/category?cat_id=38836

2. Державний Стандарт України. Захист інформації. Технічний захист інформації. Терміни та визначення. ДСТУ 3396.2-97. URL: http://www.dsszzi.gov.ua/dsszzi/control/uk/publish/category?cat_id=38836

3. Деякі питання електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 р. № 606. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%D0%BF

4. Деякі питання ліцензування господарської діяльності з надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації (крім послуг електронного цифрового підпису) та технічного захисту інформації за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 р. № 821. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/821-2016-%D0%BF

5. Деякі питання організації електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 357. Урядовий кур'єр. від 30.05.2018. № 100.

6. ДСТУ ISO/IEC 27000:2015 Інформаційні технології. Методи захисту. Система управління інформаційною безпекою. Огляд і словник (ISO/IEC 27000:2014, IDT). Будстандарт. URL. http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=66893

7. Загальна декларація прав людини. Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р, Док. ООН/PES/217

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.

9. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

10. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5203-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 32. Ст. 409.

11. Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу до публічної інформації у формі відкритих даних: Закон України від 09.04.2015 р. № 319-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 25. Ст. 192.

12. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. Ст. 524.

13. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: Закон України від 23.02.2006 р. № 3475-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 258.

14. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 16. Ст. 93.

15. Про деякі питання інформаційної безпеки України: Наказ МВС України від 19.08.2014 р. № 840. URL: http://document.ua/pro-dejaki-pitannja-informaciinoyi-bezpeki-ukrayini-doc200231.html

16.Про Доктрину інформаційної безпеки України: Рішення РНБО України від 29 грудня 2016 року. URL: https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374
17.Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.
18.Про електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 400.
19.Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275.
20.Про запровадження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.11.2012 р. № 1134. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1134-2012-%D0%BF
21.Про затвердження Методики формування індикаторів розвитку інформаційного суспільства: Наказ Міністерство освіти і науки України від 06.09.2013 р. № 1271. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1664-13/paran13#n13
22.Про затвердження Положення про Адміністрацію Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2014 р. № 411. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/411-2014-%D0%BF
23.Про затвердження Положення про Департамент інформатизації Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 31.01.2018 р. № 70. URL: http://parusconsultant.com/?doc=0AZG0FB928&abz=KB7HR
24.Про затвердження Порядку формування переліку інформаційно-телекомунікаційних систем об'єктів критичної інфраструктури держави: Постанова Кабінет Міністрів України від 23.08.2016 р. № 563. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/563-2016-%D0%BF
25.Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України від 5 липня 1994 року № 80/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 31. Ст. 286.
26.Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.
27.Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650.
28.Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 75/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 27–28. Ст. 182.
29.Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10 лютого 1995 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 9. Ст. 56.
30.Про національну безпеку України: Закон України від 20.06.2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.
31.Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 27–28. Ст. 181.
32.Про обов'язковий примірник документів: Закон України від 9 квітня 1999 року № 595-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22–23. Ст. 199.
33.Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 р. № 2163-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 403.
34.Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 12. Ст. 102.

35.Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250.
36.Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. Ст. 237.
37.Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»: Указ Президента України від 25.02.2017 р. № 47/2017 URL. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/47/2017.
38.Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015 URL. http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015
39.Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 р. № 1315-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 31. Ст. 1058.
40.Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінет Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text
41.Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 797-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text
42.Про схвалення Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 р. № 1009-р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1009-2017-%D1%80
43.Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80
44.Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15 січня 2015 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 14. Ст. 96.
45.Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL: https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825
46.Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) від 27 квітня 2016 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16.
47.Стратегія сталого розвитку України до 2030 року: проект. URL: https://www.sd4ua.org/wp-content/uploads/2015/02/Strategiya-stalogo-rozvytku-Ukrayiny-do-2030-roku.pdf

Навчальна література

48.Аністратенко Ю. І., Бодунова О. М., Грицюк І. В. Адміністративно-правові засади регулювання електронного урядування: світовий досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 8. С. 400–404.
49.Бевз С. Адміністративно-правове регулювання електронного урядування у сфері господарської діяльності. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. № 3(19). С. 23–28.

50.Блінова Г. О. Правові засади використання електронних інформаційних ресурсів в концепції цифрової держави. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2021. № 2. С. 53–60.
51.Болдуєв М. В., Болдуєва О. В., Ісіков С. М. Стан та перспективи розвитку електронного урядування в публічному управлінні України. *Економічний вісник*. 2020. № 3. С. 118–125.
52.Бортник Н. П. Електронна держава та електронна демократія в умовах формування інформаційного суспільства. *Академічні візії*. 2023. Вип. 16. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/634
53.Бортник Н. П. Електронне урядування: питання адміністративно-правового регулювання. *Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики*: збірник тез XVI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 21 грудня 2023 року). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 94–97.
54.Бортник Н. П., Єсімов С. С. Правове регулювання цифрового середовища. *Інформаційне право: сучасні виклики і напрямки розвитку*: збірник матеріалів учасників II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25 листопада 2022 р.); відпов. за вип. М. М. Бліхар. Київ: Комп'ютерний дизайн, 2022. С. 24–27.
55.Бортник Н. Структура інституту звернень громадян: матеріальні та процедурні елементи. *Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні*: збірник матеріалів VI Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Львів, 09 грудня 2022 р.) / за заг. ред. І. В. Красницького. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. С. 141–145. https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5153/1/09_12_2022.pdf
56.Бортник Н. Цифровізація правової галузі та регулювання суспільних відносин: *Проблеми розвитку адміністративного, фінансового та інформаційного права в контексті євроінтеграційних процесів*: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 3 червня 2022 р.). Київ: Комп'ютерний дизайн, 2022. С. 41–44.
57.Бортник Н., Єсімов С. Відносини в мережі Інтернет як об'єкт правового регулювання. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2019. Вип. 22. С. 147–153.
58.Бортник Н., Єсімов С. Система принципів інформаційної взаємодії у правовому просторі: *Проблеми розвитку адміністративного, фінансового та інформаційного права в контексті євроінтеграційних процесів*: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 3 червня 2022 р.). Київ: Комп'ютерний дизайн, 2022. С. 38–41.
59.Бортник Н.П. Адміністративно-правове регулювання електронного врядування в Україні: *Академічні візії*. 2023. Вип. 20.
60.Бортник Н.П. Електронне урядування: поняття, та зміст категорії. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та прав*а. 2022. Вип. 35. URL: http://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/938
61.Бортник Н. П., Сірант М. М., Нестеренко А. О. Зарубіжний досвід організації та діяльності органів виконавчої влади. *Європейські перспективи*. 2019. № 1. С. 220–224.
62.Бучковська О. Ю., Веремчук О. В. Електронне урядування як основа взаємодії держави та суспільства в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 3. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1600

63.Даміров Наміг Рафіг огли. Модель електронної держави як основа формування інноваційної системи публічного управління. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. 2023. Чис. 28. С. 344–349.
64.Декалюк О. В. Концепція електронного урядування в практиці зарубіжних країн. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2020. № 4 (115). С. 43–47.
65.Електронне урядування: конституційно-правове дослідження: монографія / Романчук О.З, Бисага Ю.М., Берч В.В., Нечипорук Г.Ю., Чечерський В. І. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 196 с.
66.ЄС запускає в Україні нову програму EU4Digital для покращення онлайн-сервісів. 2019. URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/62915 D0%B2_uk.
67.Жекало Г. І., Заяць М. Я., Вакун О. В. Сутність та зміст електронного урядування: концептуальний вимір. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 8. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1716
68.Завада Р. С. Правова природа електронного урядування: аспект адміністративно-правового характеру. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права.* Серія економічна. Серія юридична. 2022. Вип. 35. С. 251–255.
69.Заросило В., Чалчинський В., Рибченко С. Електронне урядування: напрями та шляхи введення, основні цілі, мета та проблеми. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки*. 2024. № 3 (63). С. 31–35. https://doi.org/10.32689/2522-4603.2022.3.6
70.Канєнберг-Сандул О. К., Форманюк В. В. Особливості правового регулювання електронного уряду в ЄС. *Права людини – пріоритет сучасної держави*: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 10 грудня 2021 року) / відп. ред. С. В. Ківалов. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 458–463.
71.Кіях Д. Електронне урядування в умовах розвитку цифрового суспільства. *Освіта як чинник формування креативних компетентностей в умовах цифрового суспільства*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 27–28 листопада 2019). Запоріжжя. 2019. С. 64–65.
72.Політанський В. С. Світові моделі електронного урядування: виклики правової сучасності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 2. С. 29–35.
73.Серединська Ю. А., Бортник Н. П. Правові основи захисту інституту персональних даних за європейським законодавством (GDPR). *Адміністративно-правове забезпечення прав дітей в сучасному транзитивному суспільстві*: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 23 жовтня 2020 р.). 2020. С. 175–176.
74.Сливка М., Гінда А. Правове регулювання надання електронних адміністративних послуг. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2021. № 3 (31). С. 195–202.
75.Чукут, С. А. Основи електронного урядування [Електронний ресурс]: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за освітніми програмами «Адміністративний менеджмент» та «Електронне урядування» спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування та студентів інших спеціальностей / С. А Чукут, О. В Загвойська, Я. Ю Цимбаленко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні

текстові данні (1 файл: 24,76 Мбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 268 с. https://ela.kpi.ua/items/ab842173-d6da-430a-811e-b4923cbc5463
76.Ярова А.Б., Родіонов В.Д. Електронна держава: результати впровадження та проблематика в Україні. *Основним інноваційним напрямком є впровадження концепції «Цифрової держави» через додаток «Дія»*: тези доповідей. Т. 2. Кривий Ріг, 2020. С. 62.

Інформаційні ресурси

77.www.president.gov.ua/ (сайт Президента України)
78.www.rada.gov.ua/ (сайт Верховної Ради України)
79.www.kmu.gov.ua/ (сайт Кабінету Міністрів України)
80.www.textbooks.net.ua/content/view/4571/39/ (Підручники онлайн)
81.www.pravouch.com/page/orgpravo/ist/ist-22--idz-ax294--nf-5.html
82.www.elibrary.nubip.edu.ua/2854/1/Улютіна,_СПО_4.pdf
83.http://ubooks.com.ua/books/000182/inx.ph